

OPRAVNÍK OMYLŮ O NEVIDOMÝCH

Následující text chce přispět k odstraňování předsudků o životě a světě nevidomých lidí.

OMYL: *Člověk je buď vidící a pak vidí vše jako ostatní, anebo je nevidomý (slepý) a pak nevidí vůbec nic. Kdo používá bílou hůl, ten nic nevidí (je slepý).*

SKUTEČNOST: Většina těžce zrakově postižených lidí má určité omezené vidění. Úplnou slepotou je postižena jen malá část z nich. Přitom i lidé se zbytky zraku při samostatném pohybu obvykle potřebují bílou hůl. Naopak někteří nevidomí v doprovodu průvodce bílou hůl nepoužívají.

OMYL: *Ve společnosti nevidomého by se nemělo mluvit o barvách a jiných zrakových vjemech. Je třeba se důsledně vyhýbat slovu "slepota" a obrátům "podívej se", "uvidíme se" apod., abychom nevidomého neranili.*

SKUTEČNOST: I nevidomí běžně používají výrazy spojené s vizuálními vjemy v jejich doslovném i přeneseném významu. Mluvte proto přirozeně, Nadměrná snaha "nezranit" postiženého může ve skutečnosti komplikovat komunikaci.

OMYL: *Nevidomí lidé mají zvláštní schopnosti: např. "šestý smysl", hudební sluch a nadání poznat z hlasu povahu člověka.*

SKUTEČNOST: Slepota nezaručuje žádné zvláštní schopnosti, může však být silným podnětem ke cvičení jiných smyslů a různých dovedností, což může budit dojem zvláštního nadání.

OMYL: *Ztráta zraku způsobuje úplnou závislost na ostatních lidech. Proto je nevidomý vždy vděčný za každou sebemenší pomoc.*

SKUTEČNOST: Mnoho nevidomých usiluje o maximální míru nezávislosti. Řadu činností, včetně cestování, studia a zaměstnání, vykonávají samostatně. Nevidomí jsou stejní jako vidící, najdeme mezi nimi lidi různých povah. Nevyžádaná a nevhodně poskytnutá "pomoc" tedy nemusí někdy vyvolat předpokládanou vděčnou reakci, jindy však může být velmi vítaná.

OMYL: *Při rozhovoru s nevidomým není vhodné se mu dívat do očí. Mnohem vhodnější je mluvit se zvýšenou hlasitostí směrem k jeho uchu.*

SKUTEČNOST: Mluvit s nevidomým jako s kýmkoliv jiným je předpokladem k tomu, aby se jako kdokoli jiný cítil, tedy aby byl v rozhovoru rovnocenným partnerem a nemusel o toto postavení zbytečně usilovat nebo se ho vzdávat. V nepřehlednější situaci může nevidomému pomoci i oslovení, aby věděl, že mluvíte právě k němu.

OMYL: *Nevidomí žijí mimo "vizuální kulturu". Nesledují televizi, doma nemají obrazy a fotografie a nezajímají se o ně.*

SKUTEČNOST: Někdy je to přesně naopak. Mnozí nevidomí sledují televizi, někteří se zajímají o výtvarné umění, jiní mají svou sbírku fotografií bližních, třeba aby je mohli někomu ukázat.

OMYL: *Nevidomí lidé se nezajímají o svůj vzhled, není nutné je upozornit na případné znečištění nebo jiné nedostatky oděvu. Připomenulo by jim to smutný fakt, že nevidí.*

SKUTEČNOST: I nevidomí obvykle nechťejí odpuzovat okolí špinavým nebo jinak nevhodným oděvem a vaše taktní upozornění na nějaké výrazné znečištění oděvu jim může pomoci. Hodně záleží na vašem vztahu k dotyčnému a na citu pro to, jak takovou záležitost sdělit.

OMYL: *Většina dospělých nevidomých žije v ústavech, kde mají zajištěnu potřebnou péči.*

SKUTEČNOST: Většina nevidomých lidí nejenže nežije v ústavech, ale ani v nich žít nechce. Mnohem přínosnější pro lidi s postižením i bez postižení je, když mohou žít společně a sdílet nejrůznější kvality života.

OMYL: *Většina nevidomých není schopna se jakkoliv zapojit do práce.*

SKUTEČNOST: Podobně lze říci, že mnoho nevidomých nechce být nezaměstnanými, ale bohužel nezaměstnanými jsou.

OMYL: *Nevidomý není schopen sledovat, co se kolem něho děje. Proto je možné se o něm v jeho přítomnosti bavit ve třetí osobě („Co on – potřebuje něco?“).*

SKUTEČNOST: Někdy nevidomý jen s obtížemi rozliší, co se kolem v rušném prostředí děje. Přesto je vždy na místě hovořit s ním a nikoliv o něm jako o věci nebo nesvéprávném jedinci.

OMYL: *Při seznámení s nevidomým je vhodné nechat si od něj ohmatat obličej, aby si vás dokázal představit.*

SKUTEČNOST: Hmatový vjem nevidomému nejspíše neumožní představit si obličej, obzvláště pokud je postižen slepotou už od narození a nikdy žádný obličej neviděl. Navíc může být tento hmatový experiment oboustranně rozpačitým až nepříjemným zážitkem.

OMYL: *Nevidomému zajímá jen to, na co si může bezprostředně sáhnout. Popisování předmětů a celých scenerií, které mu přímým vnímáním nejsou přístupné, tedy nemá žádný smysl a jen nevidomému zbytečně uvede do rozpaků.*

SKUTEČNOST: Mnohé nevidomé velmi potěší možnost seznámit se hmatem s předměty, které jsou pro vidící zcela samozřejmé a hmatově nezajímavé. Neplatí to ale o všech nevidomých. Mnozí nevidomí budou potěšeni popisem toho, co nejen nevidí, ale co nelze hmatem dostatečně poznat (krajina, stavby, křehký květ...).

OMYL: *Schopný nevidomý nepotřebuje žádnou pomoc.*

SKUTEČNOST: Každý nevidomý někdy potřebuje pomoc, i když rozdíly v rozsahu a druhu pomoci mezi nevidomými jsou velké.

OMYL: *Dobrovolníka hledají jen málo samostatní a pasivní nevidomí.*

SKUTEČNOST: V jednotlivém případě tomu tak může být, ale praxe ukazuje, že už samo vyhledání a navázání spolupráce s dobrovolníkem předpokládá určitou míru samostatnosti a aktivity. Dobrovolníka často hledají i velmi samostatní a aktivní nevidomí lidé, kteří chtějí získat nové možnosti seberealizace a posunout dále hranice svých možností.

© Okamžik – sdružení pro podporu nejen nevidomých, 2010

Tento materiál slouží výhradně pro účely výcviku asistentů a dobrovolníků sdružení Okamžik.
Autor: Ing.Miroslav Michálek

